

השבוע אושר בכנסת התיקון לחוק " קיום פסקי דין של גירושים" ("חוק הסנקציות") ביוזמת ח"כ עתניאל שנלר וארגון "מבוי סתום".

זו הפעם הראשונה שבתי הדין הרבניים יהיו מחויבים ללוות כל פסק דין בנושא גירושין עד למתן הגט, ובכלל זה לקיים דיונים להטלת סנקציות על המסרבים לתת גט ובהן: צו איסור יציאה מן הארץ, עיקול חשבון הבנק, שלילת רישיון נהיגה ואף מאסר בפועל. אמנם הטלת סנקציות, היתה אפשרית מזה כ-15 שנה מאז חוקק חוק קיום פסקי דין, אף בפועל הן הופעלו עד כה על ידי בתי הדין רק לעתים נדירות. חשיבותו של החוק בכך שהוא מייצר מנגנון אכיפה הדוק על פסקי הדין של בתי הדין הרבניים, ומחייב את בתי הדין לערוב לקיום פסקי הדין שלהם, שכן כידוע, לגבי גטין, בית הדין הרבני אינו רק רשות שיפוטית אלא גם הרשות המבצעת (ההוצאה לפועל של הגט) ולכן מחובתו לפעול אף לביצוע פסק הדין.

על פי התיקון לחוק, לראשונה, בית הדין יהיה מחויב במעמד פסק הדין לקבוע אף מועד לסידור גט. חובה זו כוללת גם פסקי דין המנוסחים רק בלשון של "המלצה" או "מצווה" למתן גט, בהם עד כה לא נקבע מועד לסידור גט בד"כ, וודאי לא הוטלו סנקציות על הסרבן. חידוש דרמטי נוסף במקרים בהם פסק הדין לא יקיים והגט לא ניתן, יתקיימו דיוני מעקב כל 45 יום בהן תיבחן האפשרות להטלת סנקציות על סרבן הגט, וכך עד למתן הגט בפועל.

בכל הקשור להליכי הערעור לביה"ד הגדול לגבי הטלת סנקציות, יוצר החוק החדש סדרי דין חדשים וקובע זמנים להגשת ערעור ולמועדי דיון והחלטה בו. כמו כן מחדש החוק כי נטל ההוכחה לעיכוב ביצוע הסנקציות יהיה על הצד המעוניין לעכב. לעניין זה קובע החוק החדש כי דיון בערעור יתקיים לא יאוחר מ-60 יום מהגשתו והחלטה תתקבל עד 60 יום מהדיון, אך במקביל להליכי הערעור לא יוקפאו הסנקציות.

מאז פורסם דוח מבקר המדינה על בתי הדין הרבניים אשר קבע כי בידי הדיינים נמצא כלי יעיל (חוק הסנקציות) אך הם אינם מפעילים אותו, החל ארגון "מבוי סתום" בהליכי חשיבה כיצד יהיה ניתן ליעל את השימוש בחוק. במהלך הדרך התגבשו על ידינו לא מעט גרסאות תוך התייעצות עם מומחים, משפטנים ועורכות דין הפעילות "בשטח". פעלנו לקידום החוק עם חבר הכנסת עתניאל שנלר ובדרך גם התפשרנו כדי להצליח להעביר שינוי שיהיה יעיל מחד ומאידך, גם בתי הדין הרבניים יוכלו לשתף עימו פעולה. יתרון החוק בנוסחו הנוכחי הוא בכך שעבר תוך הידברות והסכמה עם מערכת בתי הדין והרב הראשי לישראל ואלה יתקשו להתנער מן המחויבות שלקחו על עצמה בחוק.

התיקון לחוק שעבר בתמיכת משרד המשפטים והשר, בשיתוף בתי הדין הרבניים, מהווה ציון דרך חשוב במאבק למען זכויות נשים ועשוי להביא לצמצום משמעותי של תופעת סרבנות הגט בארץ ובעיקר למנוע את המצב בו פסקי דין לגט "מונחים כאבן שאי לה הפכין" בעוד אלפי נשים ממשיכות להיות כבולות בעל כורחן בנישואים בלתי רצויים.

עו"ד בתיה כהנא דרור מנכלי"ת ארגון מבוי סתום- למען נשים מסורבות גט.